

Svoboda jako „nedourčenost“

Je třeba dělat zásadní rozdíl mezi „pocitem svobody“ a skutečnou svobodou jako časem a místem „rozhodnutí“, které by mohlo být v něčem i jiné. Determinace našich rozhodnutí i našich činů spočívá v tom, že si obvykle nemůžeme zvolit jejich okolnosti, tj. povahu situace, v níž se rozhodujeme a v níž se aktivně o něco pokoušíme. Ale žádná situace není takového druhu a takové povahy, že by nám jakékoli rozhodování a jakoukoli činnost naprosto znemožňovala (snad s výjimkou některých zcela výjimečných a spíše katastrofálních případů). V tom smyslu je každá situace vlastně určená (determinovaná) jen částečně, a každá má v sobě jakési „trhliny“, jimiž do ní mohou pronikat naše akce, činy, aktivity, jež z ní nevyplývají a jež z ní nejsou a nemohou být odvozeny.

(Písek, 081211-2.)